

Årberetning 1980
3450 BREVIK

Årberetning 1980

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM, SKOGBRUK, JAKT OG FISKE, ELVERUM

INNHold

1. Representantskap, styre og arbeidsutvalg	3
2. Personale	6
3. Arbeid på museumsområdet	10
4. Samlingene og utstillingene	11
5. Bibliotek	19
6. Publikasjoner	19
7. Feltarbeid og annet faglig arbeid	20
8. Temporære utstillinger og arrangementer	28
9. Skoletjenesten	34
10. Akvariet	40
11. Eiendommen Bækken	43
12. Mefurua	43
13. Kunstnerisk utsmykking	43
14. Foto og film	44
15. Presse og informasjon	45
16. Publikumbesøket	46
17. Økonomien	47
18. Medlemmer	50
19. Givere av gjenstander og bøker	51
20. Regnskap	54

Forsidebildet: Henrik Østerhaug fra Nybergsund, Trysil, kjører tømmer med hest og geitrustning.

Foto: O. T. L.

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Hans Majestet Kong Olav V, Norsk Skogbruksmuseums høye beskytter.

1. Representantskap, styre og arbeidsutvalg

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:

Fylkesmann Bue Fjermeros, Kristiansand, Vest-Agder
Fylkesmann Annfinn Lund, Hamar, Hedmark
Fylkesmann Ole S. Aavatsmark, Bodø, Nordland
Ordfører Kjersti Borgen, Elverum

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:

1. Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
2. Det norske Skogselskap
3. Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk
4. Direktoratet for Statens Skoger ved statsskogsjefen
5. Norges Jeger- og Fiskerforbund
6. Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd
7. Norges Naturvernforbund
8. Norges Skogeierforbund
9. Norges Skogteknikerforbund
10. Papirindustriens Sentralforbund
11. Norges Trelastforbund
12. Norsk Almenningsforbund
13. Norsk Fløtingsforbund
14. Norsk Forstmannsforening
15. Norsk Institutt for Skogforskning
16. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
17. Norske Tømmermålingssjefers Forening
18. Skogbrukets Arbeidsgiverforening
19. Skogbruksinstituttene ved NLH
20. Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
21. Skogbruksforeningen av 1950

22. Skogavdelingen i Landbruksdepartementet ved skogdirektøren
23. Wallboardfabrikkenes Felleskontor
24. World Wildlife Fund/Verdens Villmarksfond

Tillitsmenn etter valgene 12. juni 1980

Styremedlemmer:	Personlige varamenn:
Forretningsfører Klaus Kjelsrud (1981)	Generalsekr. Per Søylen (1981)
Fylkesskogsjef Truls Gram (1983)	Disponent Erik Aaby (1983)
Direktør Sigmund Stafne (1983)	Tømmersjef Gunnar Lurfaldet (1983)
Direktør Ivar Aavatsmark (1983)	Skogsjef Knut Torp (1983)
Advokat Mads K. Strand (1981)	Direktør Per Krog (1981)
Forstkandidat Olaf Kundson (1981)	Skogeier Halvdan Brevig jr. (1981)
Skogsjef Jon Lykke (1982)	Direktør Helge Vikan (1982)
Fløtningsdirektør Tore Paulsen-Næss (1982)	Fløtningsdirektør Oddvar Stenerud (1982)
Skogeier Kaare Øverseth (1982)	Skogforvalter Torgeir Fryjordet (1982)

(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg.)

Styrets formann	Forretningsfører Klaus Kjelsrud
Styrets varaformann	Direktør Sigmund Stafne
Statens representant i styret ..	Direktør Sigmund Stafne
Arbeidsutvalg	Forretningsfører Klaus Kjelsrud
	Direktør Sigmund Stafne
	Disponent Wilhelm Matheson
	Museumsbestyrer Tore Fossum

Representantskapets ordfører ..	Statsskogsjef Jens Aure
Representantskapets varaordfører	Skogdirektør Hans Kr. Seip
Sekretær for styre og representantskap	Disponent Wilhelm Matheson
Kontrollkomité	Brukseier Lauritz Sæthern
	Fylkesskogmester Birger Strømsøe
	Forstkandidat Tollef Mykleby
Økonomikomité	Direktør Ivar Aavatsmark
	Direktør Sigmund Stafne
	Brukseier Brede Bredesen Opset
Valgkomité	Skogeier Gottfred Anker-Rasch (1981)
	Fylkesskogsjef Knut Dæhlen (1982)
	Disponent Jon Bjørnstad (1983)

I 1980 er det holdt 3 styremøter, 2 arbeidsutvalgsmøter, en befaringsav Mefurua ved Sølensjøen og representantskapsmøtet 12. juni.

De viktigste sakene i 1980 har vært behandlingen av Mefurua-saken og forhandlingene med Kirke- og undervisningsdepartementet om en permanent økonomiordning for museet. Representantskapet besluttet i møte 12. juni ikke å gå inn for kjøp av Mefurua. Forhandlingene om en fast økonomiordning har ikke gitt noe resultat i 1980.

To av museets styremedlemmer frasa seg gjenvalg under valgene 12.6.: Hans G. Magelssen og Knut Ødegaard. Magelssen har vært medlem av styret i 15 år i perioden 1965—1980 og Knut Ødegaard i 12 år fra 1968 til 1980. Ødegaard har vært styrets varaformann fra 1976 til 1980, og har vært medlem av arbeidsutvalget for samme periode. Peder Holand, varamann til styret fra stiftelsen i 1954 til 1969 og fra 1972 til 1980, gikk også ut av styret.

Fylkesmann Petter Koren og Erling Anger hadde begge fratrådt sine embeter etter oppnådd aldersgrense og hadde meddelt at de dermed også gikk ut av representantskapet. Det samme gjaldt Markvard Bækken som hadde fratrådt som ordfører i Elverum. Etter for-

Håkon Rønning, museets forretningsfører fra 1953 (Skogbruksutstillingen) til 1980.
Foto: O. T. L.

slag fra styret ble fylkesmannen i Hedmark (p. t. Annfinn Lund) og ordføreren i Elverum (p. t. Kjersti Borgen) enstemmig innvotert som medlemmer av representantskapet.

Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd (NLVF) ble videre enstemmig innvotert som fast medlem av representantskapet, og er dermed blitt den 24. institusjon/organisasjon som er medlem av museets representantskap.

2. Personale

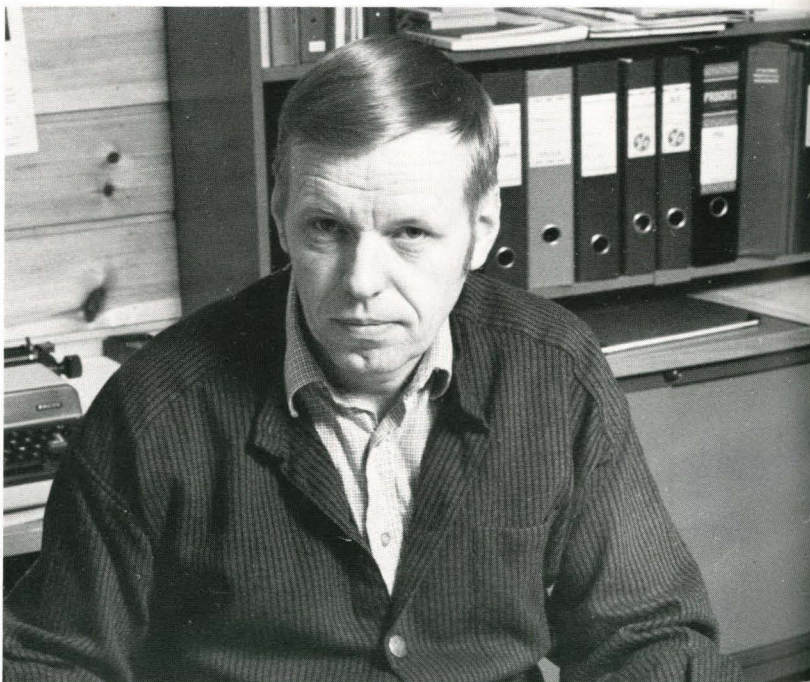
Museumsbestyrer	Tore Fossum
Konservator	Åsmund Eknæs
Amanuensis (akvarieleder)	Christian Andersen

Undervisningsleder	Jostein K. Nysæther
Kontorfullmektig	Hjørdis Furuheim
Sekretær (deltid)	Kari Qvenild Andersen
Fotograf	Ole Thorstein Ljøstad
Forretningsfører	Egil M. Kristiansen (fra 1. april)
Forretningsfører	Håkon Rønning (til 1. april)
Preparant og utstillingsassistent	Jan Ivar Martinsen
Akvarierøker	Trond Nystuen
Resepsjonspersonale	Tordis Fossum
	Synnøve Sætre
Vakt- og varmemester	Håkon Sæle
Spesialarbeider (håndverker) ..	Konrad Eggen
Spesialarbeider (håndverker) ..	Ottar Høiby
Spesialarbeider (håndverker) ..	Bjarne Gunnarrud
Spesialarbeider (håndverker) ..	Jakob Nersveen (fra 5. mai)
Renholdsbetjent	Marit Henriksen
	Gerd Stensvehagen
Revisor	Oskar Tolvstad

Håkon Rønning sluttet som museets forretningsfører 31. mars, men stilte seg villig til å være konsulent i en del regnskapsspørsmål en tid fremover. Rønning har vært forretningsfører i tiden 1953 (Skogbruksutstillingen) til 1980 på deltid. Han har ikke bare stelt med museets økonomi med stor innsikt og samvittighetsfullhet, men har også vært sterkt interessert i museets mangesidige virke forøvrig. Håkon Rønning fortjener stor takk for sin innsats for museet.

Egil M. Kristiansen tiltrådte som ny forretningsfører 1. april. Kristiansen skal i tillegg til økonomien også ta seg av personalsaker og markedsføring.

I og med byggetrinn II har renholdsarbeidet fått et langt større omfang. Stort sett må renholdsarbeidet foregå utenom museets åpningstid, og for å få til en tilfredsstillende arbeidsordning er renholdsarbeidet fra 1. mai ordnet ved to renholdsbetjenter i delt helårsstilling. Marit Henriksen er ansatt i halv stilling og Gerd Stensvehagen i kvart stilling. Gerd Stensvehagen har fortsatt resepsjonstjeneste i vaktordning med de øvrige som har tjeneste i resepsjonen. Hun har forøvrig hatt deltidsarbeid ved museet fra 1969.

Egil M. Kristiansen, museets forretningsfører fra 1. april.

Foto: O. T. L.

Jakob Nersveen ble ansatt som håndverker og altnuligmann fra 5. mai. Det gis tilskudd gjennom Arbeidsdirektoratet til Nersveens stilling.

Jan Ivar Martinsen har sagt opp sin stilling for å gå over i annen virksomhet. Han kommer imidlertid til å fullføre igangværende arbeider som han har ansvaret for.

Følgende sivilarbeidere har arbeidet ved museet: Øystein Lie til 26. desember, Arild Rønningstad hele året og Bjarne Skarstad fra 8. mai. Museet har tre sivilarbeidsplasser. Følgende har vært ansatt i sommerferien: Siri Gjønnes, Trine Sogn, Venke Nystuen, Kristina Riis, Heidi Løken, Oliver Møystad, Magne Rugsveen, Ola Braanaas, Eldar Sæle, Torstein Fossum, Signe Finstad, Ingeborg Murud og Magnar Kristiansen.

Georg Løvhaugen gått bort

Georg Løvhaugen døde 12. april, nær 63 år gammel. Løvhaugen var i 1969 sommeransatt som altnuligmann. I 1970, etter at den nye museumbygningen var reist, ble han ansatt i helårsstilling som håndverker. Løvhaugen deltok som håndverker under oppbyggingen av museets hovedutstillinger, skogbruksavdelingen, jaktavdelingen og fiskeavdelingen (1970—1973). Museet hadde bare to håndverkere i denne perioden. Senere har han deltatt ved en rekke håndverks- og parkarbeider, herunder flytting og gjenreising av gamle hus m. m. Han har også deltatt aktivt i museets souvenirproduksjon. Georg Løvhaugen hadde bakgrunn i skogsarbeid og kjente skogslivet godt. Dette er kanskje en av grunnene til hans store interesse for museet og dets utvikling. Han ga ved flere anledninger gjenstander til museets samlinger. Georg Løvhaugen var gjennom en periode på 11 år en god medarbeider ved Norsk Skogbruksmuseum. Vi takker for hans innsats og lyser fred over hans minne.

Georg Løvhaugen gikk bort 12. april. Han var håndverker ved museet i 11 år.

Foto: O. T. L.

3. Arbeid på museumsområdet

I forbindelse med legging av vannledningen for brannsikring av friluftssamlingene som er lagt langs hovedveien over Klokkergården til brua over til Prestøya, ble det nødvendig med ganske store planeringsarbeider. Hele veisystemet på Klokkergården er vurdert og utbedret ut fra en best mulig trafikkavvikling når det gjelder store arrangementer om sommeren, da deler av Klokkergården må brukes som parkeringsplass. Det er også tenkt på en praktisk løsning når det gjelder snøbrøyting om vinteren. Hovedveiene har fått stor bredde med tanke på møting og mulighet for parkering langs ene veikanten. Veiene har fått bærelagsmasser og grus, og er nå gode og sterke. Samtidig med veibyggingen er arealet rundt husene på Klokkergården planert og tilsådd. Det samme gjelder kantarealene langs veiene. Det må utarbeides en egen beplantningsplan for arealene rundt Klokkergårdsbebyggelsen og museumsbygningen.

Det er stadig flere rullestolbrukere som besøker museet, og om forholdene nå ligger godt til rette i museumsbygningen, er det ikke lett å ta seg frem i utendørsanlegget. For å hjelpe på dette er det bygget en skråvei på nordsiden av Forstmannshaugen frem til brua. Den har forholdsvis lite fall. I de funksjonshemmedes år 1981 vil det bli vurdert om stiene på Prestøya kan utbedres en del med tanke på rullestolbrukere.

Det er blitt satt opp gjerder med porter både på sydsiden og nordsiden av museumsbygningen. Bruk av sykkel og bil på selve museumsområdet er nå beskjedent, og det er bare et fåtall som ikke går gjennom resepsjonen og løser billett.

Den store eikestammen på 12,5 m³ som museet har fått av Borregaard og Kiær Skoger har fått sin endelige plass i friluftssamlingene med overbygg og hellefelt foran. Overbygget har et så stort fremspring at det kan gi ly for mindre grupper i regnvær.

Museets plenarealer har blitt større år for år, og gressklippingen er et omfattende arbeid. Den gamle traktoren med gressklipper viste seg å være helt nedslitt, og museet måtte gå til anskaffelse av ny traktor med utstyr.

Til venstre for hovedinngangen er det reist en større innelukket plakattavle. Det har lenge vært ønskelig å få samlet alle plakater

Jan Ivar Martinsen kjører sin nybygde bil til den fremtidige plass i sandpaviljongen. De som skyver er fra v. Jostein K. Nysæther, Bjarne Gunnarrud og Ottar Høiby. På biltaket Arild Rønningstad. Foto: O. T. L.

og annen informasjon til publikum på ett sted. Hovedinngangspartiet har vært en del skjemet p.g.a. alle plakatene.

4. Samlingene og utstillingene

I friluftssamlingene har det ikke skjedd noen nyreiseing av museale bygninger. Det er bare utført vedlikeholdsarbeider.

Et areal like sydvest for museumsbygningen er avsatt som aktivitetssområde for barn. Utstillingsassistent Jan Ivar Martinsen ble gitt i oppdrag å utforme dette arealet etter at planene har vært drøftet i museet gjennom lengre tid. Tanken var å komme i gang i barneåret 1979, men da sto byggetrinn II og 25-årsjubileet på programmet. Planene med tegninger og mange forberedelser ble imidlertid ferdig i barneåret. Jan Ivar Martinsen sier dette om lekearealet:

Det har vært et tydelig behov hos barn som besøker Norsk Skogbruksmuseum å ha adgang til et leke/aktivitetsområde hvor en kan springe, klatre og ake av seg det fysiske overskuddet. Barn som skal lære eller oppleve noe, trenger situasjonsveksling forholdsvis ofte. Kunne vi så i tillegg skape et barneområde med direkte assosiasjoner til museets fagområder, syntes vi det ville være bryderiet vel verd å forsøke.

Den første idéen som så dagens lys, gikk ut på å la en elgfamilie skåret i tre skape et miljø rundt en miniatyrkoie i skogkanten. Her kunne barn i lek fantasere over slit og romantikk i tømmer skogen.

Videre tenkte vi oss en liten elv hvor bittesmå tømmerstokker kunne fløtes nedover strykene under bistand av ivrige barnehender. Kanskje kunne små trehjulsykler m/ tilhenger være transportmidlet frem til elva.

Og en bål plass skulle være en selvfølge på et slikt område. F. eks. kunne vi lage ei grue med kløvde stokker til sitteplasser rundt, og utenfor disse igjen et halvt dusin store steiner som en avskjerming. Burde vi kanskje få til en ordning hvor klasser eller familier kunne kjøpe fisk eller kjøtt i museets resepsjon, for så å tilberede dette ute? At dette tilbudet ville tilgodese familien som helhet, ikke bare barna, syntes vi var en fordel.

Det er meningen å realisere disse tankene i løpet av 1981, men allerede sommeren 1980 kom vi godt i gang med barneområdet. Det som i dag ruver mest i terrenget er ei sirkelrund sandkasse med et flateinnhold på hele 150 m². Et meget spesielt overbygg gir bygget navnet: sandpaviljongen. Den massive granstammen som støtter taket kom på vår bestilling flytende ned Glomma og la seg til på Prestøya, hvor den snart falt i våre hender.

Det mest populære elementet på barneområdet er ei hinderløype laget av morsomme kronglefuruer fra ei bratte nær Drevsjø. En «snedig» furukonstruksjon med to husker og ei dumpe har også vært til stor glede for barna det halve året den har eksistert.

Insektutstillingen. Like inntil høsten 1980 hadde en insektutstilling vært mangelvare på Skogbruksmuseet. Men en av dagene i november ble den siste ledige plassen i 2. etasje okkupert av en monter med 15 små insektbiotoper. Her får publikum oppleve tussmørkesverme-

rens dans rundt dørlykta, barkbillenes krig mot skogen og «skog-eierne», tjernets forunderlige insektliv på og under vannhinnen, pluss mye mer.

Vi har også plassert et 30-tall insekter under et mikroskop, og åpner dermed vinduet mot en verden som publikum vanligvis ikke opplever i et museum. Insektene er den dyregruppen en ofte har hatt vanskeligst for å presentere i våre museer, men vi tror vi har lykkes ganske godt her.

Insektene er fanget og preparert av Sindre Ligaard, Oslo, mens Jan Ivar Martinsen forøvrig står ansvarlig for utstillingen.

Råtesoppstillingen. Etter at Norsk Institutt for Skogforskning og Skogbruksmuseet i flere år hadde diskutert muligheten for å få i stand en utstilling om råtesopper i skog, fikk vi et konkret resultat like innunder jul.

Endel kjuker på bjørkestammer ble da plassert i den ene av to monter som foreløpig står i museets kjeller, hvor også en lystavle med tekster og bilder ble gjort ferdig. Utover våren og sommeren skal Roar Galaaen, ansatt ved Glommen Skogeierforening, og Kåre Venn fra Norsk Institutt for Skogforskning samarbeide om å samle inn det gjenstående materiale, slik at utstillingen forhåpentligvis kan ferdigstilles høsten 1981.

Utstillingen «Nyttige vekster, akvareller og tekster». Museet skal blant mye annet fortelle historien om hvordan folk har nyttet utmarksressursene til et utall formål. Det er ikke bare tømmer skogen, viltet og fisken som har vært nyttet, men alle våre ville nyttevekster, blomster, bær, busker, trær, mose, lav og sopp m. m.

Kunstneren Hedvig Wright Østern, Slemmestad, ble gitt i oppdrag å male nyttevekster med motiv hentet fra skog og mark, og også lage forslag til kulturhistoriske tekster til hver av plantene. Professorene Ove Arbo Høeg og Finn-Egil Eckblad m. fl. har korrigert og godkjent tekstene. Utstillingen består av i alt 95 nyttevekster malt i akvarell med tilhørende tekster. Utstillingen ble først montert i foredragssalen og ble åpnet med et eget arrangement 9. april. Som et ledd i åpningen kåserte Ove Arbo Høeg over emnet planter og tradisjon.

Kunstneren Hedvig Wright Østern med en av de 95 nyttevekstakvarellene hun har laget for museet.

Foto: O. T. L.

Professor Ove Arbo Høeg holder foredrag under åpningen av utstillingen «Nyttige vekster, akvareller og tekster» 9. april.

Foto: O. T. L.

Utstillingen sto i foredragssalen ut april, og ble deretter montert i korridoren i kontorfløyen, som viser seg å fungere utmerket som «minigalleri». Overlyskupler og godt taklys gir et fint lys på akvarellene. Aberet er at forholdsvis få får oppleve utstillingen, i alle fall foreløpig.

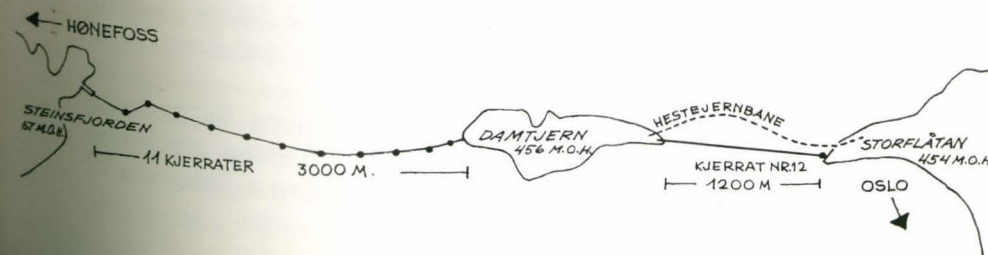
Utstillingen har vakt berettiget oppsikt. Det er ikke bare tekniske tegninger av forskjellige planter, men fine kunstverk. Plantene lever, og fargene tiltrekker som om en skulle stå ute i naturen. Tekstene forteller oss om en viktig side av vår kulturarv.

De tre som hadde ansvaret for modellen av kjerraten i Åsa. Fra v. Jostein K. Nysæther, Håkon Sæle og Arve Frydenlund.
Foto: Å. E.

Kjerraten i Åsa. Kjerraten i Åsa var et omfattende transportanlegg for tømmer bygget i årene 1804—06 av Peder Anker på Bogstad. Hensikten var å få Peder Ankers tømmer fra skogene hans i Valdres og Land fra Drammensvassdraget over i Nordmarksvassdraget. Peder Anker hadde sagene sine i Lysakerelva, og ønsket å foredle tømmeret på egne sagbruk. Det er en høydeforskjell på 386 m fra tømmerinntaket i Steinsfjorden på Ringerike til Damtjern i Nordmarka. I alt 11 kjerrater drevet med vannkraft fra Åsabekken trakk tømmeret opp til Damtjern. Den 12. kjerraten gikk fra Damtjern til Storflåtan. Fra 1808 ble tømmeret trukket på hestebane på denne strekningen. Konstruktøren av anlegget var den svenske ingeniøren Samuel Bagge.

Under museets representantskapsmøte 12. juni ble en modell av Kjerraten i Åsa åpnet. Modellen, som er sju meter lang, 2 meter bred og 1.5 meter høy, er delt i to. Den ene halvdel viser terrenget med alle 12 kjerrater, hestebanen og alle plasser og bruk. Den andre halvdel viser en del av kjerratene nr. 7 og 8. Denne kan settes i drift med vann på drivhjulet som trekker kjettinger og tømmerstokker oppover. Det er ingeniør Arve Frydenlund fra Åsa som gjennom studier og oppmålinger i terrenget har laget fullstendige tegninger av hele anlegget, og dette har vært utgangspunktet for museets modell. Modellen er bygget av museets vaktmester Håkon Sæle og utstillingskonsulent Jostein K. Nysæther. Elever fra yrkeslinjene ved Elverum videregående skole har utført en del av metallarbeidene. Modellen har kostet kr. 80.000.—. Ringerike Skogråd har gitt et tilskudd til byggingen på kr. 40.000.—. Vaktmester Håkon Sæle foretok selve åpningen ved å gi en orientering om byggingen, og ved å slå tre slag på kjerratklukka. Han overrakte så nøkkelen til museets bestyrer Tore Fossum som satte kjerraten i drift. Etter åpningen holdt ingeniør Arve Frydenlund et lysbildeforedrag om kjerraten med

Vannet er sluppet og kjerraten begynner å gå. Fra åpningen under representant-
skapsmøtet 12. juni. Foto: O. T. L.

interessante tekniske og historiske vurderinger som aldri har vært trukket frem tidligere.

Av spesielt inviterte gjester til kjerratåpningen må foruten Arve Frydenlund og hans far Arthur Frydenlund nevnes Trond Bergsund fra Ringerike Museum, Otto Frydenlund fra Ringerike Historielag, Sverre Bjerkeli og Odd Løset fra Ringerike Skogråd, Ringerikes Blad v/ journalist Bjørn Knoph og rektor Arvid Heimdal og studieinspektør Torbjørn Buen fra Elverum videregående skole. Under representantskapsmiddagen ble alle som har bidratt til å få modellen av kjerraten i Åsa i stand, hjertelig takket.

Det er i alt registrert 203 nye gjenstander, og det er brukt kr. 32.365.— til nye innkjøp. Det har særlig kommet inn mange merkeøkser som en følge av en fullstendig omlegging av tømmermålingen og -merkingen.

5. Bibliotek

Gjennom gaver, kjøp og bytteforbindelser har biblioteket hatt en tilvekst på 648 nummer fordelt på 542 bøker og skrifter og 106 tidsskriftårganger. Det er brukt kr. 17.230.— til innkjøp av ny litteratur. Det er et stort behov for innbinding, særlig av tidsskrifter. Av økonomiske grunner er det vist forsiktighet på dette punkt. Større bokgaver har kommet inn fra Magne Midttun (175 nummer), Knut Skinnemoen (51 nummer), Norsk Fløtingsforbund (34 nummer), Bo Lundén (14 nummer), Ragnhild Fossum (12 nummer), Andreas Vevstad (10 nummer) og Skovhistorisk Selskap, Danmark (10 nummer). Sivilarbeiderne Øystein Lie og Bjarne Skarstad har hatt ansvar for føring av aksjesjonsprotokollen og for ordning i biblioteket. Selv om det fortsatt ikke finnes noen kortkatalog for biblioteket, er det nå så godt systematisert at det er forholdsvis lett å bruke. Uten fast betjening er det dessverre vanskelig med tilfredsstillende kontroll med at bøker settes på plass. Biblioteket har en stigende bruksfrekvens både når det gjelder utlån, lesesals- og møtebruk.

6. Publikasjoner

Museet har i 1980 gitt ut årsberetning for 1979, en ny fargebrosjyre om museet i et opplag på 40 000 eksemplarer, og har trykt opp igjen akvariebrosjyren i et opplag på 5000 eksemplarer.

Museets særpublikasjon nr. 5, Ove Arbo Høeg: Eieren i norsk natur og tradisjon ble ferdig satt i 1980, men trykking og utgivelse vil først skje i 1981. Når det gjelder årbok nr. 9 er det meste av stoffet til denne publikasjonen gjort klart i 1980. Hvis økonomien kan sikres, vil også denne bli utgitt i 1981.

I «Skog og Samfunn» nr. 1, 1981 vil Norsk Skogbruksmuseum presentere seg selv over 32 sider. Det er skrevet stoff av Hans Kr. Seip, Åsmund Eknæs, Jostein K. Nysæther, Jan Ivar Martinsen, Christian Andersen og Tore Fossum om museets oppgaver, utstillinger og mange aktiviteter. Stoffet om museet vil bli utgitt som særtrykk i 10 000 eksemplarer. Det skal spre informasjon om museet i en rekke sammenhenger, kanskje særlig overfor skoler og i museets øvrige utadvendte virksomhet.

Barth-biografien med Knut A. Skinnemoen som forfatter ble utgitt før jul i 1979 og er omtalt i forrige årsberetning. Det vesentlige

av distribusjonen og salg har imidlertid foregått i 1980. Det samme gjelder også for anmeldingene. Barth-biografien er museets betydeligste publikasjon hittil. Den har fått en bred og fyldig omtale både i dagspressen og ikke minst i fagpressen.

7. Feltarbeid og annet faglig arbeid

Åsmund Eknæs var i februar på Røros-martnan for å studere eventuell skinnomsetning der. I mars var han og O. T. Ljøstad sammen med kontaktmann Magne Kjelstad ved Nybergsund i Trysil for å se på tømmerkjøring med hest og geitrustning. Kjører var Henrik Østerhaug.

Eknæs besøkte i mars Tarjei Haugo i Telemark for å se på bruk av hjemmebarket lær, bl. a. til knivslirer. Det ble også avlagt besøk hos flere knivmakere i Telemark, og produsenter av souvenirer med tanke på salg ved museet.

I mai representerte Eknæs museet ved et møte i Løten om det framtidige Klevfoss industrimuseum. Han var også deltaker ved et seminar om muntlige kilder på Gjøvik.

En større anlagt undersøkelse om fisket i Sølensjøen ble forbedret ved bl. a. samtaler som Eknæs og Magne Rugsveen hadde med sentrale personer i Øvre Rendal i mai. I juni foregikk så selve undersøkelsen, med oppmålingsarbeider og intervjuer på Fiskevollen, og intervjuer i bygda.

I juli var Eknæs i Nord-Torpa og på Lillehammer for å samle inn bakgrunnsmateriale om de to knivsmedene Kristian Halden og Thorvald Flækøi.

På Hardangervidda drives det et betydelig næringsfiske etter ørret, og Eknæs fikk i august anledning til å ta del i dette. Han var med Halvor Håvardrud fra Tinn på fiske i Langesjøen, og så hvordan fangsten ble behandlet og lagt ned til rakfisk.

I september var Eknæs på studietur til Dyrsku'n i Seljord, og han deltok på årsmøtet i Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer på Kongsberg. Sammen med Trond Nystuen var han i oktober i Fåberg og hentet inn sik og lågåsild til akvariet.

Nina Østerhaug, Nybergsund i Trysil satte i november opp en vev for veving av busserullstoff i halvull. Eknæs og O. T. Ljøstad

Nina Østerhaug, Nybergsund, Trysil vever busserullstoff i halvull. Foto: O. T. L.

var hos henne to ganger for å dokumentere dette arbeidet. Ved det første besøket deltok også konservator Kåre Sveen, Trysil.

Eknæs har også i 1980 forelest om innlandsfiske for grunnfagstudentene i etnologi. I november holdt han foredrag om bruk av ferskvannsfisk i eldre tid ved fiskesymposiet på Lillehammer.

Han var oppnevnt av VTM som medlem av bedømmelseskomiteen for bestyrerstillingen ved Namdalsmuseet, Namsos.

De to største feltundersøkelsene museet har ledet eller deltatt i i 1980 er Sølensjøundersøkelsen og intervjuundersøkelsen om skogsarbeid i eldre tid i Trysil og Engerdal.

Sølensjøundersøkelsen foregikk i to uker i juni, og ble ledet av Magne Rugsveen. Øvrige deltakere var Brit Mæhlum, Kari Grethe Svensøy, Jon Nordsteien og Amund Spangen. Det ble gjort 10 lyd-båndintervjuer med både menn og kvinner som har tilknytning til fisket, samtlige hus på Fiskevollen ble oppmålt og fotografert, og

Jon Nordsteien ledet oppmålingsarbeidet på Fiskevollen. Fra Sølensjøundersøkelsen i juni.
Foto: Magne Rugsveen.

en rekke gjenstander ble registrert. Det ble også tegnet ut eiendoms-kart for de forskjellige husene på vollen.

Intervjuundersøkelsen om skogsarbeid i eldre tid ble i det alt vesentlige utført i 1979. Aud Aasheim, Trysil og Per Aage Mellembakken, Elverum tok i alt ca. 90 lydbåndintervjuer med skogsarbeidere og deres koner, skogeiere, tømmermålere, skogbestyrere og fløtere. I 1980 var Aasheim og Mellembakken sammen med O. T. Ljøstad rundt hos de som var blitt intervjuet for å fotografere dem. Arbeidet med å skrive av lydbåndene kom også så smått i gang i 1980.

Det er meget stort og verdifullt materiale som har kommet inn ved denne undersøkelsen, og vi er Trysilvassdragets Skogeierforening stor takk skyldig for det initiativet som ble tatt i 1978. Særlig må nevnes disponent Asbjørn Andersen som har vært den drivende kraft i gjennomføringen av prosjektet. Skogeierforeningen har også tatt på seg en vesentlig del av utgiftene ved innsamling og avskrivning. Tilskuddet herfra var pr. 1980 kr. 15.000.—. De øvrige som har bevilget penger til undersøkelsen er Trysil kulturstyre kr. 5.000.—, Engerdal kulturstyre kr. 2.500.—, Trysil skogråd kr. 4.000.—, Engerdal skogråd kr. 2.000.— og Hedmark fylke kr. 5.000.—.

Åsmund Eknæs har for serien Norsk kulturarv, utgitt av Det Norske Samlaget, skrevet boka «Innlandsfiske». Den kom ut høsten 1979, og har hentet det meste av sitt stoff fra materiale samlet inn ved Norsk Skogbruksmuseum.

Jostein K. Nysæther har utenom oppgavene med utstillinger og undervisning ved museet deltatt i møter og befaringer, og har holdt kåserier og forelesninger.

I mars foredrag på Vestfold Fylkesmuseum. Tema: Museet — et verksted i skolens tjeneste.

I juni forelesning ved kurs i Lillesand arrangert av Landslaget for lokalhistorie i skolen. Tema: Skogbrukshistoriske kulturminner i undervisningen.

I august befaring av Skavernsaga i Osen. Tegning av skådam som et ledd i restaureringsarbeidet.

Fjernsynet gjorde i mai opptak til tre program i serien «Bli med på museum!» Her er det elever fra Sundsvoll skole i Elverum som brenner tjære i boks. Dagfinn Grønset og Jostein K. Nysæther hadde det faglige opplegget. De sees midt på bildet. Inger Bjørnstad, lengst til høyre, var produsent. Foto: O. T. L.

I september forelesning og instruksjon under kurs i Gjerstad arrangert av Aust-Agder 4H. Tema: Kol- og tjærebrenning. Dessuten befaring i forbindelse med bevaring av Lalumsvangen i Stange.

I november befaring av Olavsgruva på Røros i forbindelse med planlegging av gruvemuseum.

Nysæther har skrevet artikler om museumsutstillinger i «Museumshåndboka» og om tjærebrenning i «Skog og Samfunn».

Barne- og ungdomsavdelingen i Fjernsynet har gjennom produseren Inger Bjørnstad tatt initiativet til å få laget tre fjernsynsprogram fra museet. Tittelen på programmene er «Bli med på museum». Hensikten er å få barn til å bruke museene. Skogbruksmuseet er sett på som et aktivt museum hvor barn kan få både store opplevelser og kunnskaper, og vil være et godt eksempel på hvordan museene

kan og bør utnyttes av den oppvoksende generasjon. Dagfinn Grønset er programleder sammen med Nysæther. Det er Nysæther som har lagt alt til rette fra museets side. Opptakene pågikk 14 dager i mai, og ferdigproduksjon av programmene foregikk i Fjernsynet i desember. Programmene blir sendt i mars/april 1981.

Tore Fossum var i juli på befaring i Rauland i Telemark sammen med fylkeskonservator Halvor Landsverk for å uttale seg om restaurering og bevaring av gammel oppgangssag. Det er bevilget kulturfondsmidler og midler fra lokalmiljøet bl. a. av Telemark Tømmer-salgs-lag, slik at saga nå kan settes istand og demonstreres i bruk.

Fossum har vært på to elggravsundersøkelser, en i Stor-Elvdal sammen med Edvard K. Barth og en i Ljørdalen i Trysil sammen med grunneieren Per Johan Skaaret. Begge steder er det dyregravrekker som går tvers over et dalføre som er undersøkt.

I tiden 13.7.—25.7. var Fossum på museumsreise i Trøndelagsfylkene, Nordland og Troms. Han besøkte kontaktmenn, tok lyd-båndintervjuer, fotograferte og samlet inn materiale. Det meste av tiden gikk til undersøkelser i Målselv og Bardu i Troms og Hattfjell-dal i Nordland. Dette er en landsdel museet hittil har arbeidet lite i, og som er rik på skogbrukstradisjoner såvel som jakt- og fisketradisjoner. Det er sterkt ønskelig at museet kan få økonomisk mulighet til å fortsette sin forskning i den nordlige landsdel.

Fossum er av Norges Landbruksakademikerforbund oppnevnt i en komité som skal utrede spørsmålet om etablering av et norsk landbruksmuseum. Det sitter tre med museumsbakgrunn og fire landbruksakademikere i komitéen. Den 16. og 17.4. ble det holdt et seminar om saken på Sem i Asker med ca. 30 deltakere. Det deltok representanter fra Landbruksdepartementet, KUD, Statens Museumsråd, NLVF, NKKM, NLH, NLF, Norges Vel, flere av landbrukets organisasjoner og fra flere museer m. fl. Landbrukshistoriske samlinger finnes ved en rekke museer. Det er imidlertid behov for en samlet plan og for oppbygging av et sentralt landbruksmuseum. Komitéen skal utrede dette spørsmålet. I august var Fossum sammen med en del av komitéens medlemmer på studietur i Sverige på herregården Julita hvor Nordiska Museet bygger ut det svenske landbruksmuseumet. Utredningsarbeidet vil trolig pågå over et par år.

Av løpende oppgaver som har pågått mer eller mindre gjennom hele året kan nevnes NKKMs Filmkomité, arbeidsutvalget for «Musea i Hedmark», komitéen for utbyggingen av Ringerike Museum, sluttavvikling i forbindelse med eiendommen Bækken i Tolga, forhandlinger med Rendalen kommune om Mefurua og forhandlinger med KUD om en fast økonomiordning for museet.

Som vanlig har Fossum forelest for etnologistudentene og deltatt i NKKMs årsmøte, i år 11.—14.9. på Kongsberg. Han har vært sensor for en magistergradsstudent i etnologi ved Universitetet i Oslo.

Fossum har skrevet en artikkel om byggesaker ved museene i «Museumshåndboka».

Christian Andersen har hatt forsknings-, utrednings- og feltarbeid i forbindelse med akvariet. Fisk og byggemateriale til akvariet er samlet inn fra Vannsjø i Moss, Mjøsområdet, Isteren, Sørlandet og fra Danmark med flere steder.

Andersen er formann i Norsk Museumspedagogisk Forening (NMF) og har engasjert seg i mange museumspedagogiske spørsmål. Spesielt skal nevnes museumsformidling i forbindelse med funksjonshemmede. Med tanke på 1981 som de funksjonshemmedes år har han laget opplegget til NMF-seminaret som skal holdes i Fredrikstad og Halden i mai 1981 hvor hovedtemaet skal være: «Museene og de funksjonshemmede — spesielt blinde og svaksynte». I denne forbindelse deltok han i november i et seminar på Nordiska Museet med tittel «Handikappanpassning til museene». Det engasjement fra en rekke hold som går ut på å bedre de funksjonshemmedes muligheter til å bruke museene vil i 1981 også bli fulgt opp på Norsk Skogbruksmuseum.

Andersen har tatt to nye initiativ i formidlingsarbeidet ved museet. Det ene er arrangementet «Soppdager på museet» som gikk over tre uker i august/september, og det andre er «Søndagsfilm på museet». Begge arrangement har gitt gode resultater. De er omtalt under kapittel 8, utstillinger og arrangementer.

Andersen har deltatt ved konferanser og seminarer og holdt forelesninger som følger:

I februar kursleder (lærerkurs) for Elverumsregionen: «Akvariet i formidlings- og forskningstjenesten».

I mars ledet årsmøte og seminar i Norsk Museumspedagogisk Forening, Tromsø.

I april ledet åpent diskusjonsmøte og paneldiskusjon i Norsk Skogbruksmuseum. Tema: «Laks i Glomma».

I mai vert for Norsk Økologisk Forenings årsmøte i Norsk Skogbruksmuseum. Omvisning i akvariet.

I september deltok med 3 inviterte innlegg på Miljøverndepartementet pressereise; på Røros: «Rørosprosjektet», på bussen Rena—Elverum: «Glomma som lakselv», på Skogbruksmuseet: «Akvariet». Deltok på årsmøtet i Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund i Tromsø.

I oktober deltok på seminar og årsmøte i European Union of Aquarium Curators (EUAC) (møtesekvens hvert annet år) i Antwerpen, Belgia. Deretter studiebesøk til Danmarks akvarium. Deltok i omvisning/diskusjon på Rød Herregård, Halden sammen med synshemmede i Haldenområdet.

I november studiebesøk på Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm. Deltok på seminar «Handikappanpassning til museene» på Nordiska Museet. Deltok på symposium om «Bedre utnyttelse av innlandsfiskeressursene» arrangert av Reguleringsforeningenes Lands sammenslutning, Lillehammer.

I desember holdt 4 forelesninger på Statens Skogskole, Evenstad. Tema: Akvarieteknikk. Før og førteknologi.

Andersen har skrevet følgende artikler i forbindelse med museet:

1. «Museet og skolen». Norsk Skoleblad nr. 22, 1980.
2. «Fra fjell til fjære» på Skogbruksmuseet. Norsk Skoleblad nr. 22, 1980.
3. «Bruk av museene i undervisningen». Museumsnytt nr. 1, 1980.
4. «Akvariet i formidlingstjenesten ved Norsk Skogbruksmuseum». Museumsnytt nr. 3, 1980.
5. «110 000 besøkte akvariet «Fra fjell til fjære» første halvåret». Skogeieren nr. 5, 1980.
6. «The Educational Function of an Aquarium».

Fra åpningen av Østlandsutstillingen 15. mars. Fra v. museumsbestyrer Tore Fossum, viseformann for utstillingen Ingjerd Pettersen-Hagh og fylkesmann Erling Anger. Foto: Arve Øverby.

8. Temporære utstillinger og arrangementer

Østlandsutstillingen, en av de fire landsdelsutstillinger for bildende kunst, ble arrangert på museet i tiden 15. mars — 7. april. Dette er den største kunstutstillingen som er holdt på museet og i distriktet forøvrig. Utstillingen ble i alt vist tre steder, i tillegg til Elverum i Drammen og Fredrikstad. I alt ble det utstilt 245 arbeider, herav 92 malerier, 69 grafikkarbeider, 33 tegninger, 28 skulpturer, 10 i tekstil og 10 andre arbeider. Fylkesmann Erling Anger åpnet utstillingen og karakteriserte den som «en av de største kulturbegivenheter i Hedmark». Viseformann i Østlandsutstillingen Ingjerd Pettersen-Hagh orienterte om utstillingen og uttalte sin begeistring over «lokalitetene ved Skogbruksmuseet og de mulighetene som her er blitt skapt». Utstillingen hadde et stort besøk og et godt salg.

Utstillingen «Nyttige vekster, akvareller og tekster» (omtalt annet sted i årsberetningen) sto som temporærutstilling i foredragssalen i tiden 9.—27. april. I tillegg til akvarellene laget museet også en kulturhistorisk utstilling som viste anvendelsen av planter, trær og andre nyttevekster til forskjellige formål.

Form Farge Fantasi ble som vanlig arrangert i mai måned. Det deltok 50 utstillere med 130 arbeider innen materialene tre, glass, keramikk, metall, tekstil og lær. Som gjesteutstillere deltok kunsthåndverkeren John Gulbrandsrød med tre- og metallgjenstander og keramikeren Jens von der Lippe viste ca. 30 keramikkarbeider.

Kunstneren Jørleif Uthaug var årets sommerutstiller. Utstillingen sto i hele juni måned og var montert både i museumshallen og foredragssalen. Jørleif Uthaug er en allsidig kunstner som spiller på et stort spekter av materialbruk. Han stilte ut 11 relieffer i metall, ett maleri, 12 skulpturer og 14 tegninger. Uthaug karakteriseres som en moderne klassiker hvor formen, rytmen, linjene og fargene spiller sammen i non-figurative arbeider.

Under Festspillene i august holdt Bildende kunstnere i Hedmark sin årsmønstring med 118 arbeider innen maleri, akvarell, collage, grafikk, materialbilder, skulptur, tekstil og keramikk. 24 kunstnere deltok i utstillingen. Utstillingen var av høy kvalitet og forteller om et aktivt kunstmiljø i Hedmark.

«Treklang»-utstillingen som er Festspillenes årlige kunsthåndverksutstilling, ble arrangert i museets annen etasje i august. Arne Bjørnstad stilte ut keramikk, Li Simon Dahl skinntrykk og Hanna Christie dreide arbeider i tre. Sistnevnte bruker en rekke forskjellige tresorter i sin formgivning. Hun er særlig opptatt av virke av forskjellige frukttrær som har fine fargenyanser og en spennende struktur. Hun appellerer sterkt til bl. a. skogbrukets folk om å ta hånd om virke av forskjellige treslag til mer allsidig bruk enn hva som hittil er tilfelle.

Under årets julemesse i desember presenterte museet som vanlig forskjellige bruksgjenstander i tre og never laget av museets egne håndverkere. Andre utstillere som deltok var Koll Granli med kniver og neverarbeider, Gjermund Skjæraasen med akvareller og arbeider i messing, Ingeborg Bögelsack med malerier, Bergliot Kvisgaard med materialarbeider og Borghild Strømsøe med arbeider i tæger. Utstillingen hadde godt salg.

Museumshallen har som vanlig blitt brukt til konsertlokale. Det er i alt holdt 8 konserter, dels i regi av Festspillene og Musikkens Venner, men også av museet selv og andre.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager 9. og 10. august fikk et ekstra sterkt nordisk preg i og med at Nordisk Jegersamvirke la sitt arbeidsutvalgsmøte til Norsk Skogbruksmuseum disse dagene. Ca. 20 representanter fra de nordiske land drøftet en rekke jakt- og viltspørsmål som blyhagls forurensning i grunne vann, skyteprøve for hjort etter felles nordiske regler, de ny danske og norske jaktlovene m. m. Representantene fikk oppleve aktiviteter og miljø under De Nordiske Jakt- og Fiskedager. De studerte gevirutstillingen, hundeutstillingen, museets faste utstillinger og de mange øvrige aktiviteter som hører dette store jakt- og fiskearrangementet til. Hovedforedraget om den nye viltloven ble holdt av byråsjef Ole Swang fra Miljøverndepartementet. Et nytt program av året var tegnekonkurranse for barn som ble avviklet i museets nye, overbygde sandkasse. Dette var et populært tiltak. Ellers var mange av programpostene de samme som tidligere år. Til gevirutstillingen kom det inn 60 elggevire, 15 rein, 15 rådyr og 10 hjort. På hundeutstillingen deltok 345 jakthunder. Dette er den

Et nytt innslag under årets jakt- og fiskedager var tegnekonkurransen for barn.
Foto: O. T. L.

mest omfattende hundeutstillingen på Prestøya hittil. De Nordiske Jakt- og Fiskedager arrangeres av Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norsk Skogbruksmuseum i fellesskap. Det nedlegges hvert år et stort arbeid fra organisasjonene og de ansatte. De senere år har Arnfinn Weiseth, leder av NJFFs distriktskontor i Trondheim, hatt speakterjenesten under arrangementet. Dette er utført på en dyktig og ledig måte som gjør at folk finner frem til de forskjellige arrangementer og føler at de blir godt tatt hånd om. Det er mange som fortjener takk for stor innsats, men vi lar den denne gangen gå spesielt til Arnfinn Weiseth.

«Soppdager på museet». En relativt god forsommer med etterfølgende rik soppflora senere på året, ga støtet til et nytt og forhåpentligvis årvisst tiltak, «Soppdagene på Skogbruksmuseum».

Mange er glade i sopp, men kvier seg for å legge ut på sopp-sanking p.g.a. mangelfull kunnskap om spisbarhet, giftighet m. m. Ikke minst fordi soppene også hører skogen til, ønsket Norsk Skogbruksmuseum å markere sin interesse og støtte opp om tiltak på dette felt.

Sammen med lokalavisen Østlendingen, soppforeningen Hexeringen i Hedmark — som blant sine medlemmer p. t. har ikke mindre enn 10 godkjente soppkontrollører — heimkonsulenten (for anledningen engasjert i forbindelse med tilberedning og stell av sopp), og lokale entusiaster la man opp et program som strakte seg over 3 uker. Hver dag kunne man i dagspressen lese om «Dagens sopp» og «Dagens sopprett». Soppentusiaster og ennå «ikke-soppfrelste» ble intervjuet, problemer omkring soppforgiftning og annet soppstoff av generell karakter ble presentert. Utstilling av opptil 110 arter av levende sopp av ulike slag pågikk i nesten 14 dager — forøvrig et relativt krevende opplegg med mye tid brukt til innsamling. Denne delen ble imidlertid meget populær, da publikum kunne sammenligne utstilt sopp med den de selv hadde plukket. De som ikke fant frem på egen hånd, kunne få hjelp av soppekspertene som fra tid til annen var til stede. Viktig og meget vellykket i denne sammenheng var soppkontrollen tre søndager på rad i den mest aktive del av soppsesongen. To soppkontrollører hadde fullt opp å gjøre i de timene

Fra sopputstillingen i museumshallen.

Foto: O. T. L.

kontrollen var i arbeide. Som supplement til den levende soppen stilte museet ut den delen av utstillingen «Nyttige vekster, akva-
reller og tekster» av Hedvig Wright Østern som omhandlet sopp.

Soppekursjonen den ene av søndagene samlet over 50 deltakere. I strålende vær ble deltakerne etablert i fire mindre grupper, hver med soppsakkyndig som leder.

Den lokale heimkonsulent demonstrerte stell og tilberedning av sopp, ledsaget av smaksprøver og utdeling av oppskrifter på soppretter. De deiligste dufter trengte inn i museets ulike avdelinger mens arrangementet sto på.

Den lokale bokhandler hadde utstilling av sopplitteratur. Noe materiell som Nyttivekstforeningen har produsert ble også fremlagt og tildels solgt. Særlig populære var foreningens sopp-plansjer, småskrifter om sopp og kompendier beregnet på dem som skulle la seg underkaste prøven til «soppkontrollørsertifikat». Museet hadde dessuten fått laget skikkelige soppkurver i spon i flere størrelser, og disse ble det solgt en god del av.

I neste omgang vil arrangementer av ovennevnte kategori bli supplert med bl. a. populærforedrag, filmer, soppkurs etc.

Interessen for sanking av sopp og andre nyttevekster er i sterk stigning, noe oppslutningen om våre arrangementer bar tydelig preg av. Viktige ressurser i skog og mark er i ferd med å bli bedre utnyttet, — en utvikling vi bare må hilse med glede.

Søndagsfilm på Skogbruksmuseet. Søndagsfilm i museet har vært forsøkt flere steder, — mest planmessig kanskje ved Tromsø Museum. Resultatene uteble ikke. Ikke minst trakk filmene den del av lokalbefolkningen som i alminnelighet ikke møter frem i toppsesongen. Familier med barn var dessuten bedre representert enn tidligere, noe som hadde klar sammenheng med valg av filmer. Disse var i størst mulig grad tilpasset museets naturlige arbeidsområde.

Samme målsetting har man ved Norsk Skogbruksmuseum ved oppstartning av sitt søndagsfilmtilbud, der filmer først og fremst fra skogens, jaktens og fiskets historie i natur- og kulturhistorisk sammenheng vises i månedene november til februar. Samtlige filmer anmeldes i tur og orden fredag før visning i tre lokalaviser, med et bilde som blikkfang, og annonsert i samme aviser etterfølgende lørdag så lenge man føler behov for det. Filmene kjøres på faste tider, og ekstraforestillinger gis dersom behovet tilsier det.

Et opplegg som dette krever en relativt beskjedne arbeidsinnsats fra museets side sett i relasjon til det man tilsynelatende kan oppnå. Reaksjonene har vært udelt positive og filmene er blitt tatt imot som et kjærkomment tilbud, ikke minst blant familier med barn. Disse har relativt begrenset aksjonsradius i helgene, og krever spesiell oppmerksomhet, ikke minst hva valg av film angår. Vi går derfor ikke av veien for å vise en typisk barnefilm dersom den andre av de to filmene vi vanligvis kjører har et sterkere faglig preg. Mellom filmene inntas gjerne en forfriskning i museet, i tillegg til rundvandring i utstillinger som nærmest er utømmelige for informasjon og stadig avdekker nye sider til glede for både store og små.

Det har ellers i løpet av året vært en rekke enkeltarrangementer på museet, ofte med omvisning, bespisning og selskapelig samvær. En del av arrangementene skal kort nevnes: Kringkastingsrådet med Elverum kommune som vertskap, to arrangementer med utenlandske

skogbrukere og industrifolk med Skogavdelingen i Landbruksdepartementet som vertskap, Norsk Ornitologisk Forenings årsmøte, Norsk Økologisk Forenings årsmøte, Miljøverndepartementets pressereise, Glommens Tømmermålingsforening, Glommen Cellulose-tømmerkjøperes Forening, Glommen Skogeierforening, tyske reiselivsfolk, Felleskjøpet og Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk (komitéen for almenhetens rett til jakt og fiske). Organisasjonen Europeiske Friluftsmuseer hvor det deltok ca. 70 museumsfolk fra hele Europa har hatt bespisning og fått orientering om museet. Hovedbefaringen foregikk i friluftssamlingene hvor det ved orienteringen ble lagt særlig vekt på arkitektur og funksjon ved den lave tømmerhusbebyggelsen som er karakteristisk for norske utmarker.

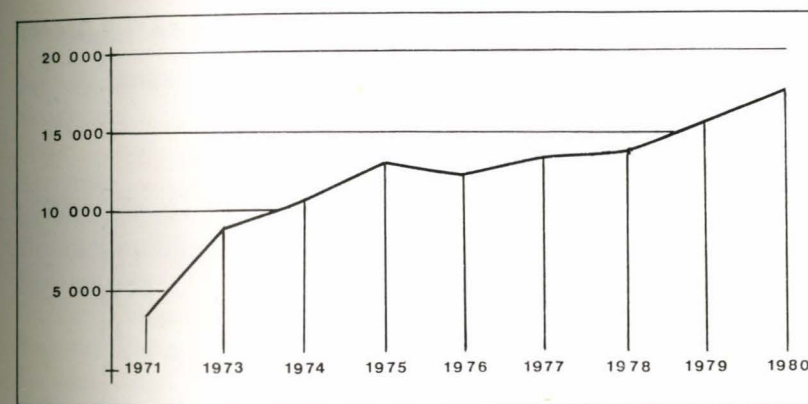
9. Skoletjenesten 1980

Bemanning. Følgende personer har vært engasjert i skoletjenesten i 1980:

Hele året: Hjørdis Furuheim
Christian Andersen
Trond Nystuen
Arild Rønningstad
Øystein Lie
Jostein K. Nysæther

For kortere tid: Magne Rugsveen
Bjarne Skarstad

Besøkstallet for 1980. Besøkstallet for skoletjenesten har dette året økt med 11.8 %. 17 779 elever og studenter fordelt på 915 klasser og grupper har besøkt museet (tallene i 1979 var 15 901 og 778).

Figuren over viser skolebesøk i perioden 1972—1980.

Besøket fordelt på klassetrinn:

Videregående og spesialskoler		3099 elever fordelt på 171 klasser		
4. klasse	2510	—»—	124	»
5. klasse	2255	—»—	114	»
8. klasse	1686	—»—	80	»
6. klasse	1550	—»—	83	»
3. klasse	1525	—»—	80	»
7. klasse	1451	—»—	58	»
Førskole	1235	—»—	63	»
2. klasse	1074	—»—	56	»
9. klasse	985	—»—	57	»
1. klasse	409	—»—	29	»

Besøket fordelt på fylker og naboland:

Hedmark		9588 elever fordelt på 512 klasser		
Akershus	2843	—»—	128	»
Oppland	2561	—»—	138	»
Oslo	657	—»—	32	»
Østfold	390	—»—	19	»
Buskerud	315	—»—	14	»
Møre og Romsdal	93	—»—	4	»

Sør-Trøndelag	71	elever fordelt på	4	klasser
Telemark	45	—»—	3	»
Sogn og Fjordane	53	—»—	2	»
Vestfold	31	—»—	2	»
Troms	30	—»—	1	»
Hordaland	25	—»—	2	»
Nordland	22	—»—	1	»
Rogaland	16	—»—	1	»
Sverige	627	—»—	35	»
Danmark	389	—»—	15	»
Vest-Tyskland	15	—»—	1	»
Island	8	—»—	1	»

Besøket fra Hedmark fylke fordelt på kommuner:

Elverum	2998	elever fordelt på	183	klasser
Hamar	1142	—»—	49	»
Ringsaker	1020	—»—	52	»
Stange	724	—»—	37	»
Kongsvinger	492	—»—	22	»
Løten	438	—»—	23	»
Åsnes	399	—»—	20	»
Trysil	381	—»—	16	»
Vang	371	—»—	15	»
Grue	230	—»—	12	»
Våler	215	—»—	12	»
Sør-Odal	211	—»—	9	»
Åmot	207	—»—	11	»
Nord-Odal	193	—»—	11	»
Stor-Elvdal	137	—»—	10	»
Eidskog	122	—»—	6	»
Tynset	118	—»—	7	»
Rendalen	65	—»—	3	»
Folldal	53	—»—	5	»
Tolga	41	—»—	7	»
Os	40	—»—	3	»
Engerdal	10	—»—	1	»
Alvdal	0	—»—	0	»

Besøket fordelt på avdelingene i museet:

Jakt og Fangst (Dyra)	6957	elever fordelt på	350	klasser
Skogbruk	5484	—»—	274	»
Fiske	2077	—»—	98	»
Akvariet	1712	—»—	89	»
Lysbildeorientering	574	—»—	23	»
Østlandsutstillingen	329	—»—	17	»
Eget opplegg	294	—»—	16	»
Fugleavdelingen	201	—»—	10	»
Kunstutstilling 3 F	186	—»—	12	»
Geologi	134	—»—	8	»
Steinalderen	94	—»—	7	»

De aller fleste klassene har fått omvisning i museet.

150 klasser har benyttet museets oppgavesett.

29 » har sett film.

16 » har benyttet eget opplegg.

12 » har benyttet museets naturstier.

Rangering av filmene som er vist med hensyn til hvor mange som har sett dem:

Liv og husvær i skogen	6	klasser
Vårens farlige eventyr	4	»
Langs fjellbekken	3	»
Hankekjøring i Vestre Gausdal	2	»
Alg och älgjakt	2	»
Grindalsfluefiske	1	»
Lågåsildfiske	1	»
Tjærebrenning	1	»
Høg fjellets storvilt	1	»

Antall klasser fordelt på ukedager:

Tirsdag	221 klasser
Onsdag	219 »
Torsdag	183 »
Mandag	135 »
Fredag	126 »
Lørdag	23 »
Søndag	8 »

I 1980 har skoletjenesten arrangert tre planleggingsdager for grunnskolenes lærere og debatt i en interkommunal planleggingsdag på Tynset.

Samarbeidet med Elverum lærerhøyskole om utvikling av oppgavetilbud har fortsatt også dette året. Flere studentgrupper både fra biologi- og samfunnsfagsektoren har deltatt. De endelige resultater

Konrad Eggen har gjennom året holdt flere kurs i neverarbeid for spesielle grupper. Her er det studenter ved Elverum lærerhøyskole som lærer å lage neverbatter.
Foto: O. T. L.

utprøves i praksisklasser og vil bli tilbudt skoleverket i form av en tilbudspærm. Permen vil i tillegg til vel 100 oppgaveark også inneholde en detaljert oversikt over museets øvrige tilbud til grunnskolen.

Akvariet «Fra fjell til fjære». En lærerveiledning og arbeidsoppgaver for akvariet ble ferdigstilt i slutten av april. Den kom i stand gjennom et nært samarbeid mellom Elverum lærerhøyskole, Pedagogisk senter for Elverum, Engerdal og Åmot, samt Norsk Skogbruksmuseum.

Tre lærere, Njål Bergebakken, Magne Nordby og Jens Storeng har utført sin praksisdeltakelse innenfor 1/2-årsenheten i biologi (videreutdanningen) ved Elverum lærerhøyskole (oppgavene 1—24 for 4.—9. klassetrinn). Lærer Arild Glesaaen har, foruten mesteparten av strektegningene, vært forfatter av oppgavene 25—35, beregnet på 1.—3. klassetrinn. Biologilektorene Johannes Thorbjørnsen og Per Ivar Kvammen ved Elverum lærerhøyskole har i ovennevnte sammenheng ydet verdifull bistand.

Andersen har søkt å tilrettelegge forholdene for lærerne i museet, ydet råd og veiledning og fremskaffet litteratur i den utstrekning dette har vært nødvendig og ønskelig, samt stått for reguleringen av de endelige manus. Undervisningslederen er holdt løpende orientert om materiellets utvikling. Undervisningsenhetene er senere planlagt inntatt i et mer omfattende tilbud til skolene fra Norsk Skogbruksmuseum.

Det til nå tilgjengelige materiale må i første omgang betraktes som utkast. Dette er under utprøving, og vil bli revidert i den utstrekning man finner det nødvendig. Det er vårt håp at det samarbeid som herved er innledet kan utdypes videre, såvel med ovennevnte institusjoner og enkeltpersoner som med andre lærere og interesserte, såvel i akvariet som på andre felter innenfor museets naturlige arbeidsområde, skogbruk, jakt og fiske.

Man må ha lov til å anta at flesteparten av de 115 000 besøkende i museet i 1980 har avlagt akvariet en visitt. Mens det i 1979 var registrert 177 elever, respektive 9 skoleklasser, er tallene for 1980 henholdsvis 1712 og 89. Dette er en tidobling, og henger ganske sikkert sammen med oppgavetilbudet for 1.—9. kl. i grunnskolen, der

Gunn-Elin Myrvold og Kari-Anne Gaard fra Grinder skole, Grue på besøk i akvariet.
Foto: O. T. L.

det nå er 36 oppgaver å velge mellom. Disse ble ferdigstilt for utprøving i begynnelsen av mai.

Det er solgt akvarieoppgaver for kr. 3.000.—, motsvarende 6000 oppgaver. I tillegg har noen skoler foretatt kopiering på egne maskiner.

10. Akvariet

Bemanning.

Akvarieleder: Christian Andersen

Røkter: Trond Nystuen

Røkterass. (detlid): Øistein Lie (sluttet 26. desember)

Vaktavløser: Håkon Sæle

Ferieavløser: Ola Braanaas

Teknisk. Etter en innkjøringsperiode på 1½ år må man kunne si at akvarieanlegget teknisk sett fungerer relativt bra. Installasjoner som ikke holdt mål er skiftet ut eller er i bestilling.

- Det opprinnelige kompressoranlegg var for lite. Kapasiteten er nå øket til det 7-dobbelte.
- Installasjoner for å løse duggproblemene er installert — bare påkobling til kjølemaskineriet gjenstår. Prinsippet bygger på avfukting av inntaksluft (kondensasjon) og deretter oppvarming under perioder med høy luftfuktighet kombinert med varme uten dørs. Sommeren 1980 var relativt problemfri duggmessig, sammenlignet med åpningsåret 1979.
- Kjølingen til salt- og brakkvannsenhetene, som tidligere ikke var tilfredsstillende, er nå påmontert sirkulasjonspumper og anlegget fungerer bra.
- Utskifting av vannpumpe med kapasitetsøkning fra ca. 2700 til 8700 l/t er ennå ikke ferdig grunnet leveringsvanskeligheter av rørdeler. Et helautomatisk anlegg som skal sikre overgangen fra egen pumpe til trykkvann fra kommunens vannverk i tilfelle strømbrudd regnes forhåpentligvis montert i februar/mars 1981.
- Vannkvaliteten fra det kommunale vannverk har ikke vært helt god. Manganutfellinger og grums fra spyling av ledningsnett har gitt oss en hel del ekstraarbeider på renholdssiden. Ujevn pH-tilsetting, alt etter hvilke av kommunens 5 brønner som har vært i bruk, har tilsynelatende også skapt problemer.
- Mer lys har vært tilsatt etter hvert, både av hensyn til vegetasjonsprøver, og fordi anlegget generelt har vært for lite opplyst.
- Ennå gjenstår en restleveranse på 4 aluminium karantenekar. Dette har skapt en del vanskeligheter for oss, da ferdigstilling av elektriske- og rørleggingsarbeider dermed er vanskeliggjort.
- I flere publikumsakvarier (3, 4, 5, 6, 7 og 8) er det, ikke minst for å lette renholdet, satt inn nye bakvegger (løse acrylplater). Jan Ivar Martinsen har hatt hovedansvaret for dette arbeidet.

Biologisk. Sunnhetstilstanden generelt må sies å være relativt god. Finneslitasje er fremdeles et problem for enkelte arter, først og fremst p.g.a. konkurranseforhold (mobbing).

All fisk som kommer inn blir rutinemessig behandlet i 4—5 dager, i et bad tilsatt spesialmedisin for å ta bort ekto(utvendige)parasitter. Temperaturen i badet holdes normalt på ca. 19°. Bare krøkle behandles direkte i publikumsakvariet, da denne tåler håndteringen relativt dårlig sammenlignet med de øvrige artene. Vanlig behandlingstemperatur for denne arten er 16—17°. Også med «lågåsild» har vi visse behandlingsproblemer.

Grunnet plasshensyn (konkurransforhold) er det umulig å stille ut alle de arter vi har i akvariet. Vi har f. eks. ikke utstilt ørekyt, steinulke og lågåsild. Flere mindre akvarier håper vi med tiden skal rette på dette.

Morten klarer seg merkelig nok dårlig hos oss, sammenlignet med akvarier andre steder. Man antar dette kan ha noe med vannkvaliteten å gjøre (varierende og tildels høy pH p.g.a. luting). Ved overgang til egen pumpe skulle dette forhold kunne rette på seg.

Vårt viktigste fôr er blåskjell, hentet i Danmark i frossen tilstand. Krill benyttes også i stor utstrekning. I publikumsakvariene brukes av renholdsmessige årsaker alt overveiende våtfôr — i karantene-avd. og masseoppdrett er det mer blandet. Bare med gjørs har vi hatt tilnærmet uløselige problemer når det gjelder fóropptak.

Kontakten med veterinærmyndighetene er fortsatt god. Sykdomsproblemer av betydning har vi imidlertid vært forskånet for det siste året.

Besetningen av fisk har vært supplert fra:

- DVF/Forskningsstasjonen for fisk, Ims
- Vannsjø v/ Moss
- Sagtjernet v/ Elverum
- Osenområdet
- Mjøsa og Gudbrandsdalslågen
- Isteren
- Arendal—Tvedestrandsområdet.

Museets egen fotograf, O. T. Ljøstad, har supplert samlingen av såvel fargedias som sort/hvitt-bilder i forbindelse med akvarieenheten. Han har dessuten dekket en del arbeidsoperasjoner i felt i forbindelse med fangst og innhenting av fiskemateriale, biotopfotogra-

fering etc. To fotoakvarier er under oppbygging med nødvendig innretning for detaljfotografering av akvatiske organismer. Et postkort av regnbueørret har vært i salg siden i sommer. Fotografisk bakgrunnsmateriale foreligger for andre. Utendørsfotografering til supplement (biotoper, planter og dyr) må få høy prioritet i 1981.

11. Eiendommen Bækken

Museumsbestyreren har hatt tre turer til Bækken for å gå igjen om det resterende av papirer, gjenstander og løsøre og for å gjennomføre nedtaing av stabburet og flytte dette. Tre av museets håndverkere under ledelse av vaktmester Håkon Sæle har merket og tatt ned stabburet. Det ligger nå lagret på museet inntil bestemmelse om gjenoppføring blir tatt. Dermed skulle denne eiendomstransaksjonen være endelig avsluttet. Styret har besluttet at Anne og Iver Eides Fond skal tillegges renter i tråd med rentefoten for innskudd på 12 måneders oppsigelse. I status pr. 31.12.1980 lyder fondet på kr. 583.098.27.

12. Mefurua

Mefuruasaken er behandlet i forrige årsberetning og i flere styre- og arbeidsutvalgsmøter. Det har vært foretatt befaringer fra administrasjonens side, og den 11. juni var styret på befaringsreise. Saken ble behandlet for endelig avgjørelse i styremøte 12. juni, og i representantskapsmøte samme dag. Det er gitt en fyldig redegjørelse av hele sakskomplekset vedrørende Mefurua i protokollen for disse møtene. Etter grundige undersøkelser av museet og Rendalen kommune kom man frem til at de totale utgifter ved kjøpet inklusive restaureringsarbeider ville komme på kr. 1.2 millioner. Halvparten av dette ville falle på museet, og både styret og representantskapet fant at det ikke ville være mulig for museet å påta seg så store økonomiske forpliktelser. Det ble dermed besluttet at museet skulle trekke seg ut av prosjektet.

13. Kunstnerisk utsmykning

Kai Fjells maleri «Tømmerhoggeren» (4.40 × 4.05) har i perioden 1977—1980 hengt på fondveggen i museumshallen på leiebasis. I brev av 3.2.1980 fra Kai Fjell fikk museet underretning om at skattespørsmålet i forbindelse med maleriet var løst, og at han nå kunne gi

maleriet til museet som gave slik han hadde ønsket å gjøre. Gaven vakte stor glede, og museet har uttrykt sin hjertelige takk overfor kunstneren og giveren Kai Fjell. Maleriet tiltrekker seg stadig museets store publikum og gir glede og opplevelse for mange.

En skulpturgruppe av en elgfamilie bestående av bringe, kolle og to kalver av billedhoggeren Skule Waksvik vil bli gitt til museet som gave. Det er Glommen Skogeierforening som har tatt initiativ til denne gaven, og som ga det første beløp. Senere er to andre givere kommet til, Elverum Sparebank og Norges Skogeierforbund. Skulpturgruppen vil komme på ca. kr. 500.000.—, og de tre givene vil bære en tredjedel av utgiftene hver. Skule Waksvik er igang med arbeidet. Hele gruppen vil være ferdig for montering i parkanlegget utenfor museets hovedfasade i 1983. Elggruppen vil bli en storslagen attraksjon, og museet uttrykker sin hjertelige takk overfor givene Glommen Skogeierforening, Elverum Sparebank og Norges Skogeierforbund.

14. Foto og film

Fotooppgavene ved museet har et stort omfang. Fotograf O. T. Ljøstad har utført alle løpende fotoarbeider og har også hatt flere store oppdrag ute i terrenget. 1980 var det siste året det ble fløtet på Mjøsa, og fotografen har gitt en bred fotodekning i svart/hvitt og farger av de forskjellige sider ved Mjøsfløtingen, inklusive de store tømmerselepene. Han har tatt opptak av tømmerkjøring med hest i Trysil og har vært oppe i fly flere ganger for å ta opptak i forbindelse med kjerraten i Åsa, biotopbilder for akvariet og oversiktsbilder av museumsområdet.

I tillegg til fotooppgaver som et direkte ledd i museets arbeid, er det en stor pågang utenfra om å skaffe bilder til en rekke formål som medfører et stort merarbeid for fotografen. Dette er imidlertid oppdrag som utføres som regningsarbeid.

Kari Andersen har ansvaret for fotoregistreringen, og det er i år registrert ialt 2163 s/h bilder. Som nevnt i forrige årsberetning har Direktoratet for Statens Skoger overført 3200 negativer til museet. Kopiering og registrering av dette fotomaterialet sammen med andre fotosamlinger kommet inn tidligere (Det Norske Skogselskap, Skog-

Året 1980 markerte avslutningen på det meste av fløtingen i Mjøsa. Bildet viser det siste tømmerselepet fra Tangen idet det passerer under jernbanebrua ved Minnesund 27. juni.

Foto: O. T. L.

direktoratet, Glomma fellesfløtingsforening m. fl.) vil pågå i årene fremover.

Per Egil Hovind har fortsatt fløtingsopptakene i Trysilvassdraget, men det gjenstår enda en del opptak som det er ønskelig å få avsluttet i 1981. Fra og med 1982 må en regne med at fløtingen vil få et svært begrenset omfang i dette land.

Museets fotoarkiv er meget omfattende, og det er på bestilling levert bilder til bøker, tidsskrifter, særoppgaver, aviser m. m.

15. Presse og informasjon

Det har vært en ganske bred dekning av museets tilbud og aktiviteter i dagspresse, fagpresse og NRK. I og med at museets drift er sterkt basert på egeninntekter, er det nødvendig med en god markedsføring. Det er naturligvis begrenset hva den faste stab med sine

mange gjøremål kan greie på denne sektor. Administrasjonen er imidlertid igang med å lage et opplegg for et markedsføringsprogram som skal settes ut i livet ved eget personale og de ressurser museet rår over.

16. Publikumsbesøket

I 1980 har det rene museumsbesøk vært på 114 101 personer. I tillegg til dette har 4403 deltatt i arrangementer som holdes på museet. Det har ialt vært 52 arrangementer. Det samlede antall personer som har vært på museet er 118 504.

Besøket ser slik ut:

	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	% av 1979
Voksne	38207	44903	39776	41212	41441	79998	68217	÷ 14.7
Barn inkl. klasser	15261	19036	20307	21885	22216	31207	30142	÷ 3.4
Barn familiebill.	7772	10851	8500	9723	8652	16068	13333	÷ 17.2
Billett								
Glomdalsmuseet	796	2546	2100	2459	1916	824	2409	192.4
	62036	77335	70683	75279	74225	128097	114101	÷ 10.9

Nedgangen i det rene museumsbesøk er 14 000 personer. Dette er en ganske stor nedgang som gir et markert utslag på egeninntektene. Vi hadde nok håpet at besøket skulle ha holdt seg på samme nivå som i 1979, men det er klart at forhåpningene er skrudd for høyt. Økningen med 56 000 personer i 1979 i forhold til 1978 skyldes åpningen av akvariet, den videre utbygging, nye utstillinger, 25-års jubileet og mye stoff i presse og kringkasting, og besøkstoppen har dermed sin årsak i spesielle forhold. Den sterke prisstigningen i 1980 generelt, og særlig på bensin, har sikkert også virket negativt på besøket, ikke minst for et museum som Skogbruksmuseet hvor de aller fleste besøkende må bruke bil. Det har også vært noe nedgang i besøket ved andre museer, og reisetrafikktellinger viser nedgang i forhold til året før.

Selv om besøket totalt har gått ned, er det gledelig at skolebesøket har gått opp. Det har i alt vært 17 779 elever og studenter fordelt på 915 klasser, og dette er en stigning på 11.8 %.

17. Økonomien

1980 har vært et vanskelig år økonomisk for museet. Hverken offentlige eller private tilskudd har økt i takt med den forholdsvis kraftige lønns- og kostnadsstigningen som har funnet sted. Det ble etter at lønnsoppgjøret pr. 1. mai var klart søkt KUD om tilleggsbevilgning for 1980, men søknaden ble avslått. Dette førte til at styret måtte beslutte å ta opp et lån på kr. 300.000.— for å klare driften ut året uten oppsigelser eller permisjoner. Lånet ble tatt opp i tråd med de drøftinger museet har hatt med KUD om økonomien.

Museet søkte i januar KUD om en fast økonomiordning. Det har vært holdt tre forhandlingsmøter. I første møte 7. mai deltok bare representanter fra KUD og museet. I møtet 7. august deltok Elverum kommune og Hedmark fylke, mens det den 20. oktober bare var representanter for KUD, Hedmark fylke og museet som deltok. Fra museet har styreformann Klaus Kjelsrud, museumsbestyrer Tore Fossum og forretningsfører Egil M. Kristiansen møtt. Det foreligger ikke noe resultat av forhandlingene.

Nedenfor følger en oversikt over de tilskudd som er ytet:

Offentlige tilskudd:

Statstilskudd	kr. 624.000.—	
Direktoratet for statens skoger	» 25.000.—	
Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk	» 20.000.—	
Hedmark skogselskap	» 3.000.—	
Herredsskogmesteren i Nord-Fosen	» 500.—	
Kommuner (se egen liste)	» 51.222.—	
Rentemidler skogavgiften	» 700.000.—	kr. 1.423.722.—

Private tilskudd:

Glommen Skogeierforening, Oslo	kr. 1.500.—
Nedre Glommen Skogeierforening, Oslo	» 300.—
Skogbruksforeningen av 1950, Oslo	» 12.500.—
Norges Skogeierforbund, Oslo	» 75.000.—
Telemark Tømmersalgslag, Skien	» 500.—
Norges Jeger- og Fiskerforbund, Hvalstad	» 500.—
Lågen Tømmermåling, Larvik	» 500.—
Asbjørn Risberg, Hamar	» 100.—
Glomma fellesfløtingsforening, Fetsund	» 500.—
Norsk skog- og landarbeiderforbund, Oslo	» 1.000.—

Skogbruk A/L, Elverum	kr.	10.000.—	
H N og S Grunneierforening	»	1.500.—	
Haldensvassdragets tømmermåling	»	1.500.—	
D. n. gjensidige Skogbrandforsikringsselsk., Oslo	»	10.000.—	» 114.400.—

Spesielle formål:

Hedmark Fylkesskogkontor (Seminar)	kr.	6.000.—	
Ringerike og Hole skogråd (Kjerraten)	»	20.000.—	
Norges Brannkasse (Brannsikring)	»	15.000.—	
Hedmark Fylkesskogkontor (Informasjonsvirksomhet)	»	10.000.—	
Løiten Almenning (Publikasjoner)	»	5.000.—	
Stange Almenning (Publikasjoner)	»	2.000.—	
Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (Publikasjoner)	»	10.000.—	
Skogbrukets arbeidsgiverforening (Publikasjoner)	»	30.000.—	
Elverum skogråd (Publikasjoner)	»	25.000.—	» 123.000.—
			kr. 1.661.122.—

Tilskudd kommuner:

Øyer kommune	kr.	225.—
Lardal kommune	»	115.—
Bø kommune	»	100.—
Brunlanes kommune	»	500.—
Ringsaker kommune	»	1.500.—
Åmot kommune	»	250.—
Ringebu kommune	»	300.—
Vang kommune	»	450.—
Holtålen kommune	»	135.—
Nissedal kommune	»	200.—
Selbu kommune	»	200.—
Stange kommune	»	1.000.—
Sør-Odal kommune	»	357.—
Hjartdal kommune	»	100.—
Våler kommune	»	250.—
Eidsvoll kommune	»	100.—
Melhus kommune	»	100.—
Øystre Slidre kommune	»	150.—
Dovre kommune	»	200.—
Rendalen kommune	»	150.—

Nord-Odal kommune	kr.	500.—
Kongsvinger kommune	»	800.—
Nordre Land kommune	»	350.—
Elverum kommune	»	26.000.—
Tolga kommune	»	100.—
Oslo kommune, skogvesenet	»	8.000.—
Meldal kommune	»	225.—
Snillfjord kommune	»	60.—
Rakkestad kommune	»	300.—
Etnedal kommune	»	100.—
Nedre Eiker kommune	»	300.—
Skjeberg kommune	»	200.—
Drammen kommune	»	1.000.—
Engerdal kommune	»	100.—
Lierne kommune	»	100.—
Trysil kommune	»	400.—
Sigdal kommune 1981	»	200.—
Øvre Eiker kommune 1981	»	100.—
Holtålen kommune 1981	»	130.—
Vestre Toten kommune 1981	»	200.—
Rømskog kommune	»	50.—
Dovre kommune 1981	»	150.—
Brunlanes kommune 1981	»	600.—
Flatanger kommune	»	100.—
Lørenskog kommune 1981	»	1.100.—
Modum kommune 1981	»	600.—
Lier kommune	»	200.—
Andebu kommune 1981	»	150.—
Eidsberg kommune 1981	»	200.—
Klæbu kommune 1981	»	100.—
Stokke kommune	»	375.—
Hof kommune 1981	»	200.—
Hjartdal kommune 1981	»	100.—
Hamar kommune 1981	»	800.—
Hemne kommune 1981	»	200.—
Røyken kommune 1981	»	250.—
Rendalen kommune 1981	»	150.—
Nordre Land kommune 1981	»	350.—
	kr.	51.222.—

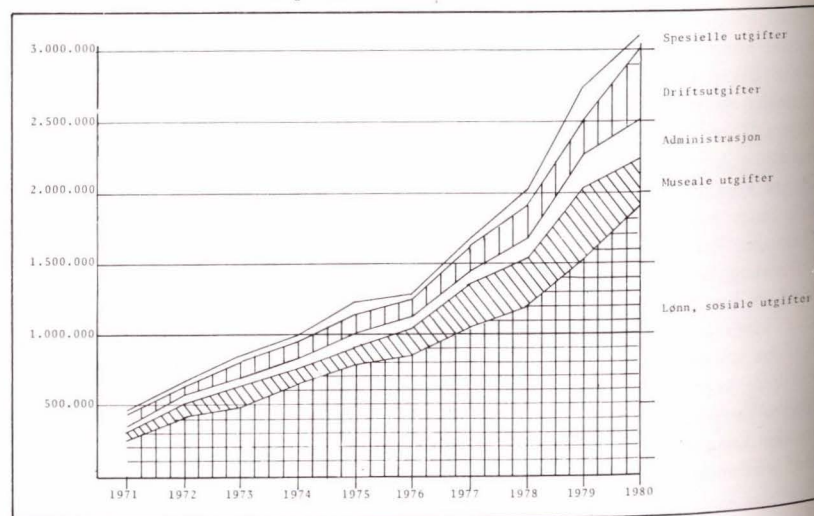
Museet uttrykker sin hjerteligste takk for alle tilskudd som er ytet og for den store interesse som er vist museet.

Antall medlemmer pr. 31/12 1980

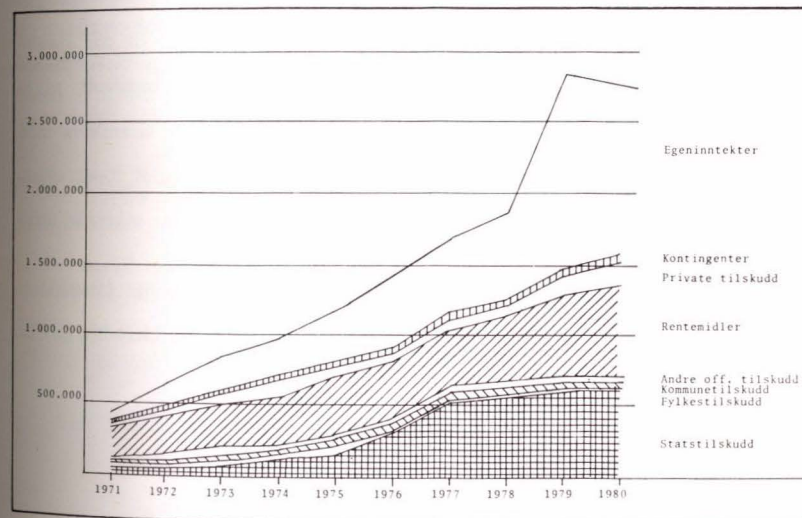
Årlig betalende medlemmer, personer	309	(310)
Livsvarige medlemmer, personer	291	(303)
Årlig betalende bedrifter og institusjoner	71	(69)
Livsvarige medlemmer, bedrifter og institusjoner ..	288	(288)

Tallene i parentes gjelder året 1979.

Kostnadsutviklingen ved Norsk Skogbruksmuseum i perioden 1971 — 1980

Inntektsutviklingen ved Norsk Skogbruksmuseum i perioden 1971 — 1980

Registrerte gjenstander i 1980

Det er i året 1980 registrert totalt 203 gjenstander. En del av gjenstandene er kjøpt, resten fordeler seg på følgende givere:

Ola Drevsjømoen, Drevsjø: Et par støvler med filtfôr, vadmelbukse, 3 underbukser, busserull, et par raggsokker, et par snøsokker.
Oddrun og Gudmund Aasbrenn, Ytre Rendal: To par snøsokker, genser, 2 underbukser, 2 undertrøyer, busserull, to par strømper.
Jens Sæteråsen, Sørskogbygda: Et par snøsokker.
Thorleif Ottinsen, Vallset: Såstav.
Thorleif Smith-Hanssen, Wrightsgt. 22, Langesund: Lysterkurv.
Ingvald Tronsmo, Vera: Utstyr til tvinning av hestetaglsnøre, snørevindsel m/ hestetaglsnøre.
Jørgen Grafsrønningen, Hernes: Motorsag.
K. E. Woldseth, Halden: Bukse.
Halvor G. Skoe, Lunde: Felleapparat.

Glomma fellesfløtingsforening: Oljelampe, 2 lensekobbel.
Arthur Frydenlund, Åsa: Tømmerhake.
Ola Flækøy, Lillehammer: Kniv med slire, knivblad, plate med smedstempeler, 2 råemner til knivblad, grindsag, loddebolt, brennejern, høvre, ku-klave, beslag til kjøredrag, låblad, øks, fløterhake, blinkeøks, barkespade.
Nina og Henrik Østerhaug, Nyberg-sund: Busserull.
Leif Lykke, Verdal: Fluebok.
Ringerikes Museum, Hønefoss (dep.): P. Chr. Asbjørnsens fluebok.
Ingolf Vestervik, Tvedestrand og Gunnar Lillevåje, Aundal: 2 sopelimer.
Ove Arbo Høeg, Oslo: Fiskekroker av tre.
Lågen Tømmermåling, Larvik: 96 merkeøkser.

Erling Sand, Heggeriset: Nasjonalpark-
vaktskilt, skilt for jakt- og fiskeopp-
syn, wormgut, japangut.
Lars Raaen, Hol: Kniv m/ slire.
Øystein Lie, Eidsborg: Knivslire.
Trond Bergsund, Hallingby: Geværpat-
ron, fiskegarn, fisketeine.
Hans Petter Meinich, Elverum: Stein-
øks.
Henrik Vensild, Rønne, Bornholm, Dan-
mark: Knivblad, tremerkeredskap.
Liv og Henrik Kynsveen, Elverum:
Pilespiss.
Ole Peder Østmoe, Arneberg: Pilespiss.
Jon Nerdal, Ålvundeid: Viuspenning.
Adolf Skavern, Nordre Osen: Garn-
flytere.
Arne Dillerud, Stange: Kniv.

Johan T. Skogsrud, Tangen: Selepinne,
rivehode med tinner.
Oddny Høysveen, Kynnberget: Rygg-
sekk.
Johan Rasch, Elverum: Et par fløter-
haker, snøsokker, mansjett for heste-
bein, vadmelsbukse, busserull, vigg-
tang med klokke.
Jon Floden, Ljørdalen: Granskive med
spiraltennar.
Astrid og Ingvald Lyngdal, Rena: Oter-
saks, 2 rovfuglsakser.
Burny Iversen, Elverum: Mårfelle, rov-
fuglfelle.
Magnar Bryn, Flendalen: Svans.
Norsk Forstmannsforening: Hirsch-
fänger.
Per Kolbjørn Bronken, Heradsbygd: Et
par kjørestøvler.

Norsk Skogbruksmuseums styre vil takke alle givere og alle andre
som har ytet museet tjenester. Styret takker også alle funksjonærer
og medarbeidere for den interesse og helhjertede innsats som er vist,
og som har gjort det mulig å nå de gode resultater som museet har
nådd i 1980.

STYRET FOR NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Klaus Kjelsrud (s.) Mads K. Strand (s.) Sigmund Stafne (s.)

Olaf Knudson (s.) Truls Gram (s.) Tore Paulsen-Næss (s.)

Jon Lykke (s.) Ivar Aavatsmark (s.) Kaare Øverseth (s.)

Tore Fossum (s.)
Museumsbestyrer

Givere av bøker og tidsskrifter 1980

Fiskerikonsulenten i Øst-Norge
Kristen Krogh
Ragnhild Fossum
Jørn Bakke
Ole-Jacob Bjørge
Kåre Sveen
Reidar Nydal
Det frivillige skytterv.
Tore Paulsen-Næss
Gunnar Rudié
Akershus fylke.
Norsk Museums pedagogisk Forening
Christian Andersen
Fridtjof Køhn
Dalarnes Museum
Forsvarsmuseet
Østerdalsskjønnet
Tromsø Museum
Rolv Redner
Fylkeskultursjefen i Vestfold
Kåre Elgmork
Miljøverndepartementet
Egil M. Kristiansen
Norsk lokalhistorisk institutt

Jacob Lund
Korgstad Cellulosefabrikk
Andreas Vevstad
Tore Fossum
Bo Lunden
Wilhelm Matheson
Viggo Ree
L. P. Hansen
Dansk skoghistorisk selskab
Norsk Fløtingsforbund
Glomma fellesfløtingsforening,
Fetsund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Reidar Holtvedt
Anne og Iver Eides bo
Sandefjord Bymuseum
Museet i Torino, Polen
Knut A. Skinnemoen
Magne Midttun
Knut B. Oppi
Alf Eggset
Henrik Vensild
Sven R. Gjems

Den årlige utflukt for museets ansatte gikk i år til Oslo. Et av stedene som ble besøkt var Botanisk Hage på Tøyen. Det er overgartner Sjøborg som orienterer.
Foto: O. T. L.

Regnskap

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Skogbruk, jakt og fiske

— 1980 —

Resultatregnskap

	Regnskap	Budsjett	Regnskap 1979
30 Lønn og sosiale utgifter			
300 Honorar	8.900,—	6.000	4.800,—
301 Lønn til funksjonærer	790.756,44	810.000	700.761,54
302 Lønn til håndverkere	449.874,17	450.500	280.655,30
303 Lønn til sesonghjelp	208.661,18	205.000	244.229,72
304 Lønn til rengjøring	73.939,31	68.500	30.379,92
306 Pensjonsutgifter	77.131,—	80.000	51.199,20
307 Arbeidsgiveravgift	259.852,—	260.000	211.337,—
309 Diverse sosiale utgifter	28.837,15	15.000	13.239,25
Sum lønn og sosiale utgifter	1.897.951,25	1.895.000	1.536.601,93
31 Museale utgifter			
310 Vedlikehold friluftssamlingene	0,—	0	0,—
311 Vedlikehold gjenstandskonservering	0,—	0	350,—
312 Nyanlegg utstillinger m. m.	75.209,41	65.000	215.072,61
313 Nyanlegg friluftssamlingene	5.154,65	0	2.038,—
314 Innkjøp av museumsgjenstander	32.365,—	22.000	27.509,—
315 Bibliotek	17.230,94	15.000	9.952,90
316 Publikasjoner	175.901,45	200.000	219.484,—
317 Fotografering	33.118,67	25.000	23.290,35
318 Registrering og forskning	840,—	5.000	9.108,—
319 Diverse museale utgifter	10.693,60	7.000	2.820,35
Sum museale utgifter	350.513,72	339.000	509.625,21
32 Administrasjon			
320 Kontorrekvisita, papir og trykksaker	54.971,41	38.000	40.992,14
321 Telefon og porto	71.310,40	55.000	79.790,43
322 Møteutgifter	13.335,86	8.000	10.937,68
323 Reise- og diettutgifter	101.265,05	60.000	43.774,35
324 Representasjon	1.131,—	1.000	5.214,78
325 Aviser og tidsskrifter	3.852,21	1.500	2.586,10
326 Jubileumsutgifter	0,—	0	41.026,65
328 Blomster og gaver	2.343,60	3.000	3.496,90
329 Diverse adm.utgifter	10.561,11	8.000	9.308,98
Sum administrasjonsutgifter	258.770,64	174.500	237.128,01

33 Driftsutgifter			
330 Vedlikehold, driftsbygninger	21.264,40	4.000	45.580,97
331 Vedlikehold, broer, park- og veianlegg	57.208,04	40.000	22.284,50
332 Vedlikehold, maskiner, inventar, utstyr	2.867,98	1.500	23.413,20
333 Assuranser	26.900,65	22.000	19.254,—
334 El.kraft, vann, renovasjon, brensel	263.859,23	240.000	126.614,49
335 Festeavgifter	4.495,37	4.500	4.122,—
336 Driftsrekvisita, materialer, verktøy og redskap	37.073,90	25.000	81.516,88
337 Frakt og transport	3.783,40	3.500	5.595,33
338 Drift av akvariet	48.721,71	40.000	0,—
339 Diverse driftsutgifter	36.890,14	24.000	8.311,85
Sum driftsutgifter	503.064,82	404.500	336.693,22
34 Spesielle utgifter			
340 Annonser og reklame	17.016,13	4.500	10.347,34
341 Arrangementer	24.091,90	5.000	31.113,—
346 Kassekreditrenter	1.404,—	2.000	17.963,45
347 Pantegjeldsrenter	105.118,26	98.000	12.071,—
349 Diverse spes. utgifter	2.241,85	1.000	42.787,09
Sum spesielle utgifter	149.872,14	110.500	114.281,88
Sum utgifter	3.160.172,57	2.923.500	2.734.330,25
Avskrivninger faste anlegg	0,—		254.471,36
Overført livsvarige medlemsfond	500,—		0,—
Overført til Spesielle formål	72.000,—		0,—
Avskrivning maskiner	41.746,—		3.489,—
Avskrivning bruksinventar	79.093,22		99.317,38
Sum utgifter etter overføringer	3.353.511,79		3.091.607,99
80 Tilskudd			
800 Staten	624.000,—	1.004.500	600.000,—
801 Fylkene	0,—	0	9.000,—
802 Kommunene	51.222,—	47.000	44.253,50
803 Andre offentlige	48.500,—	45.000	45.000,—
804 Spesielle formål	123.000,—	39.000	56.000,—
806 Rentemidler	700.000,—	600.000	600.000,—
808 Private	114.400,—	105.000	123.900,—
809 Offentlige refusjoner	144.195,73	167.000	102.543,—
Sum tilskudd	1.805.317,73	2.007.500	1.580.696,50 ¹⁾

¹⁾ To ekstraordinære tilskudd i 1979 — kr. 2.263.941,90 til videre utbygging og kr. 546.570,— fra Anne og Iver Eides dødsbo — er ikke tatt med i denne oppstillingen. Disse er utelatt for at tallene skal bli sammenlignbare med regnskapet for 1980.

81	Kontingenter			
810	Livsvarige	500,—	500	0,—
811	Årlig betalende	28.875,—	28.000	26.300,—
	Sum kontingenter	29.375,—	28.500	26.300,—

82	Egeninntekter			
820	Salg av billetter	763.109,75	740.000	822.297,—
821	Arrangementer	46.762,75	26.000	0,—
822	Salg av souvenir	32.330,16	120.000	32.885,30
823	Salg av is og mineralvann	86.130,54		53.638,03
824	Salg av publikasjoner	78.933,85	55.000	350.148,14
8241	Salg av læremidler, akvariet	3.067,25	3.000	0,—
825	Utleie boliger, film m. v.	11.509,—	7.500	6.852,—
826	Utleie museumsbygget	24.144,50	25.000	30.918,20
827	Annonseinntekter	0,—	0	750,—
828	Renter	12.033,35		20.203,02
829	Div. egeninntekter	79.986,24	50.000	59.995,70
	Sum egeninntekter	1.138.007,39	1.026.500	1.377.687,39

Sum inntekter 2.972.700,12 3.062.500 2.984.683,89

Driftsmessige underskudd
for overføringer 187.472,45
Overført fra spesielle formål 92.745,— 102.934,01
Underskudd overført kapitalkonto .. 288.066,67 3.990,09
Sum inntekter etter overføringer 3.353.511,79 3.091.607,99

STATUS pr. 1.1.1981

		Aktiva	Passiva
00	Anleggskonti		
000	Museumsbygget pr. 1/1 1980	9.727.000,—	
	+ tilkommet 1980	64.118,05	
	+ tilbakeført tidligere avskrivninger (kapitalkonto)	706.627,56	10.497.745,61
	(Brannforsikring inngår i fellespolise)		
001	Klokkergården, gnr. 31 bnr. 1	31.000,—	
	(Brannforsikret for kr. 668.000)		
002	Bro over Prestfossen	111.620,—	
	(Ikke brannforsikret. Ansvar dekket)		
003	Bro over Klokkerfossen	112.100,—	
	(Trekonstruksjon brannforsikret for kr. 125.000. Ansvar dekket)		
004	Prestøya, gnr. 31 bnr. 5	50.000,—	
	(Trær under 15 cm brannforsikret for kr. 5.000) (Tømmerskogen for kr. 25.000)		
005	Bruksinventar pr. 1/1 1980	492.100,—	
	+ tilkommet i 1980	79.093,22	
		571.193,22	
	÷ statusverdi pr. 1/1-80 avskrevet mot kapitalkonto	492.099,—	
	÷ årets innkjøp avskrevet mot resultatkonto	79.093,22	1,—
	(Brannforsikring inngår i fellespolise)		
006	Maskiner pr. 1/1-1980	17.800,—	
	+ tilkommet 1980	41.746,—	
		59.546,—	
	÷ statusverdi pr. 1/1-80 avskrevet mot kapitalkonto	17.799,—	
	÷ årets innkjøp avskrevet mot resultatkonto	41.746,—	1,—
	(Brannforsikring inngår i fellespolise)		
007	Samlingene		1,—
008	(Brannforsikring inngår i fellespolise) Utendørsanlegget		179.300,—
01	Verdipapir		
010	Aksje i Hotel Central A/S	1.000,—	
03	Fordringer		
030	Kunder		12.181,39
031	Fylkesskattesjefen (merverdiavgift)		2.048,—

		Aktiva	Passiva
04	Betalingsmidler		
040	Kasse	7.926,74	
041	Kassekreditt 1820.05.01205	34.215,57	
042	Postgiro	51.192,24	
044	Bankinnskudd 1820.62.00045	172.478,06	
06	Forpliktelser		
060	Pantegjeld		841.806,—
061	Skattetrekk		67.847,—
062	Arbeidsgiveravgift		38.986,—
063	Leverandører		27.214,05
07	Egenkapital		
070	Livsvarige medlemmers fond		
	pr. 1/1-1980	203.600,—	
	+ overført fra resultatkonto	500,—	204.100,—
073	Avsetning til spesielle formål		
	pr. 1/1-1980	92.745,—	
	+ overført fra resultatkonto	72.000,—	
		164.745,—	
	÷ overført fra resultatkonto	92.745,—	72.000,—
074	Anne og Iver Eides fond		
	pr. 1/1-1980	541.216,91	
	+ tilkommet 1980	1.290,10	
	+ renter for 1980	40.591,26	583.098,27
072	Kapitalkonto pr. 1/1-1980	9.519.096,40	
	+ tilbakeført avskrivninger		
	museumsbygget	706.627,56	
		10.225.723,96	
	÷ nedskrevet maskiner	17.799,—	
	÷ nedskrevet bruksinventar	492.099,—	
	÷ overført resultatkonto (underskudd 1980)	288.066,67	9.427.759,29
		11.262.810,61	11.262.810,61

Elverum, den 1. januar 1981

I styret for
NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
Skogbruk, jakt og fiske

Klaus Kjelsrud (s.)
Olaf Knudson (s.)
Kaare Øverseth (s.)

Sigmund Stafne (s.)
Jon Lykke (s.)
Ivar Aavatsmark (s.)
Tore Fossum (s.)
museumsbestyrer

Mads K. Strand (s.)
Tore Paulsen-Næss (s.)
Truls Gram (s.)

Oskar Tolvstad
Reg. revisor

Egil M. Kristiansen
Forretningsfører

Bildene på de to neste sidene kommer fra den store negativsamlingen som Direktoratet for Statens Skoger har gitt til museet. Begge er tatt av Henrik Jacob Jelsrup (1875—1927). Han var skogkonsulent i Landbruksdepartementet 1903—1917 og skogdirektør 1917—1927. Bildet på side 62 viser til venstre skogstue med stall og til høyre gapaskjul. Motivet er hentet fra Grane i Nordland, og året er 1923. Bildet på side 63 er fra 1915 og viser transport av elvebåt i Reisadalen, Troms.

